

Læringspakke om urinvejsinfektion

LÆGEKLINIKKEN
FREDERIKSHAVN

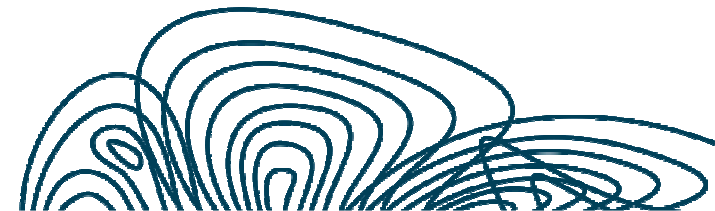
Dato: 01.11.2024

Denne læringspakke for CSP er udarbejdet af:

Lene Rendeman, Lægeklinikken Frederikshavn og Charlotte Skjødt Hansen, Team Udvikling

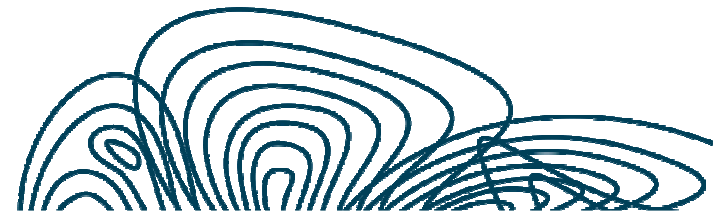
Formål med denne læringspakke

- Reducere antallet af borgere, som får en urinvejsinfektion
- Opnå viden om forebyggelse af urinvejsinfektioner
- Igangsætte tidlige indsatser hos borger

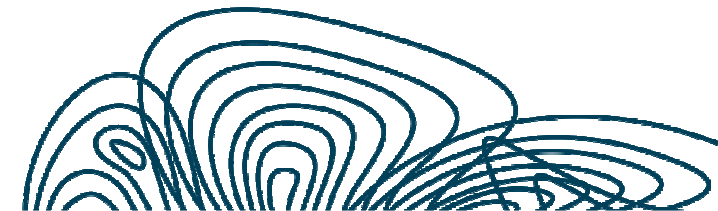
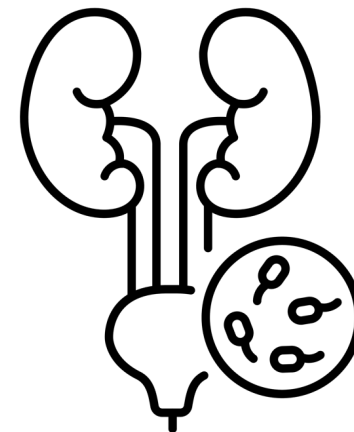
Indhold

- Urinvejsinfektion
- Årsager
- Observationer
- Klassiske symptomer
- Atypiske symptomer
- Forebyggende indsatser
- Tidlige indsatser
- Fakta
- ISBAR - kommunikation
- Behandling ved lægeklinikken

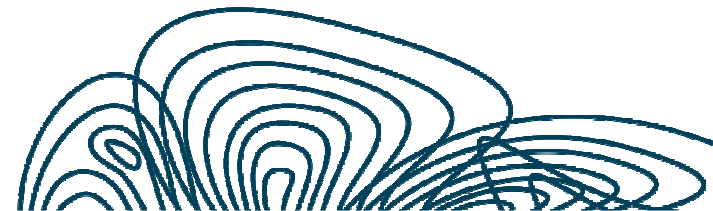
Urinvejsinfektion (UVI) / blærebetændelse

- Urinvejene består af nyrerne, urinlederne, urinblæren og urinrøret. Nyrerne virker bl.a. som et filter, der fjerner affaldsstoffer fra blodet
- Det er vigtigt med minimum 1,5 liter væsker i døgnet
- Bakterier kan komme ind i urinvejene fra urinrøret og forårsage UVI
- Bakterier trives godt i kropsvarm urin, og de formerer sig rigtig hurtigt. Reager derfor på tidlige symptomer
- UVI er hyppigere blandt kvinder grundet det korte urinrør

Urinvejsinfektion (UVI) / blærebetændelse

- UVI har store menneskelige og samfundsmæssige omkostninger
- Det anslås, at mellem 15.000 - 20.000 patienter pådrager sig en UVI under indlæggelse
- Derudover er UVI blandt de hyppigste infektiøse årsager til indlæggelse blandt ældre borgere
- Oftest går UVI over uden medicinsk behandling ved tidlig indsatser fra personalet

Urinvejsinfektion (UVI) / blærebetændelse

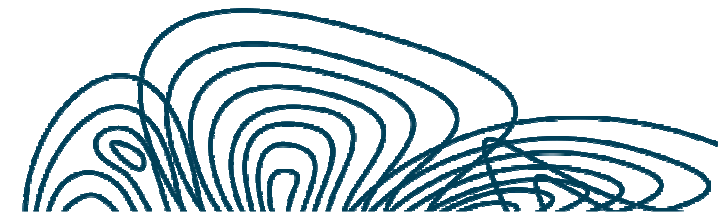
UVI opdeles i:

- Asymptomatisk UVI (ingen symptomer) og kræver ikke behandling. Behandling øger risiko for resistente bakterier overfor antibiotika samt udvikling af andre infektioner, da immunforsvaret nedsættes
- Symptomatisk UVI kræver handling fra personalet og evt. behandling afhængig af mængden af bakterier i urinen.

Ubehandlet UVI kan forårsage:

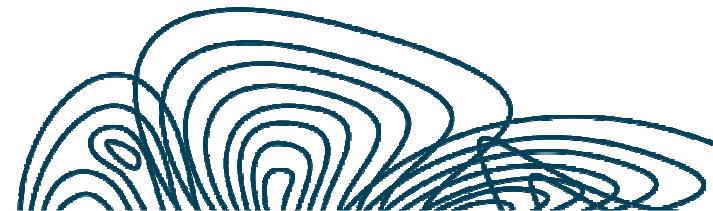
Nyrebækkenbetændelse (Pyelonefritis)

Blodforgiftning (Sepsis)

Årsager

- Dårlig hygiejne (f.eks. manglende, forkert vask eller tørre teknik)
- Får hjælp til nedre toilette
- Nedsat væskeindtag
- Residualurin (blære tømmes ikke fuldstændig efter vandladning)
- Borger er inkontinent (blebruger)
- Immobilitet (lammelse, dårlig gangfunktion, sengeliggende, obs. fravalg af væske)
- Hormonale forandringer af slimhinde hos kvinder (behandling: Vagifem eller Estrin)
- Kateter / SIK / uridom
- Forstørret prostata ved mænd (slap stråle, hyppige små vandladninger)
- Personalets håndhygiejne (skift af handsker)

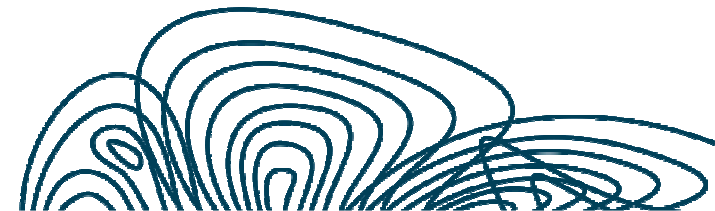

Observationer

- Ildelugtende urin
- Træthed
- Smerter
- Hyppige vandladninger med små mængder urin
- Urinens udseende (f.eks. grumset, blod tilblandet)
- Positiv urin-stixs

OBS grumset urin kan være tegn på dehydrering (væskemangel)

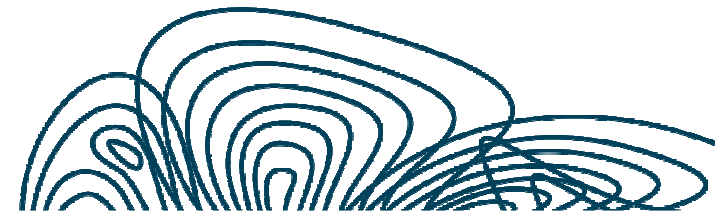

Klassiske symptomer

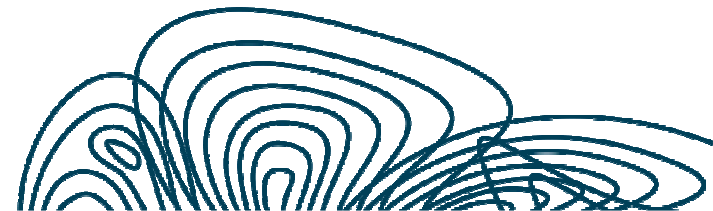
- Svie ved vandladning (tisse glasskår)
- Fornemmelsen af at blæren ikke er tømt ordenligt
- Smerter
- Inkontinens, som ikke tidligere har været der (ufrivillig vandladning) (livskvalitet)
- Konfus (forvirret / urolig / ændre adfærd)
- Hallucinationer
- Feber

Høj feber og smerte over lænden kan være tegn på nyrebækkenbetændelse

Atypiske symptomer

- Ondt i maven
- Ondt i ryggen
- Nedsat appetit
- Kvalme
- Ingen symptomer

Forebyggende indsatser

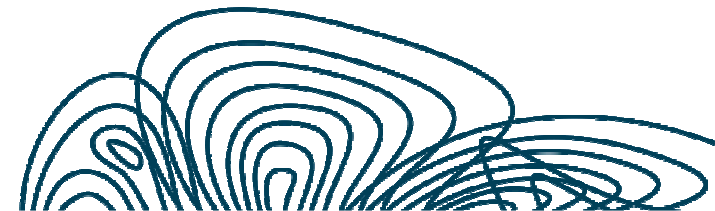
- Korrekt nedre toilette

Kvinder: VAR (varportal.dk) (altid forfra og bagud, ny klud for hvert vaskestrøg)

Mænd: VAR (varportal.dk) (fra urinrørsåbning og udefter)

Kateter à demeure: VAR (varportal.dk) (vask fra urinrørsåbningen og udefter)

- Toiletbesøg (5-7 dagligt, soignering, tørremetode, faste besøg ved inkontinente)
- Vandladningsmønster (hyppige vs. sjældne)
- Tisse tricks (f.eks. tænd vandhanen ved toiletbesøg)
- Træning af blære

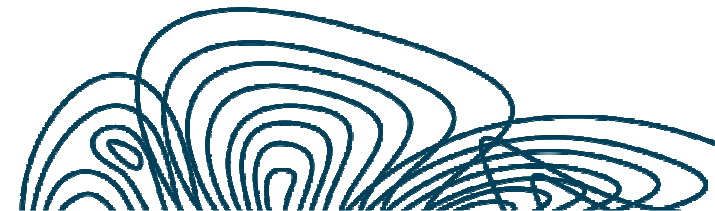

Forebyggende indsatser

- **Bleskift** (hudforhold, størrelse af lækage, hyppighed af skift, genbrug)

Bemærk en ble må ikke åbnes og forblive på borger, da det kan fremme væksten af bakterier. Se indikator linjen yderst på bleen i forhold til urinmængde.

- **Trusseindlæg** (hyppighed af skift, anvendes toiletpapir ovenpå, genbrug)
- **Rengøring af badeværelse og toilet**
- **Mobilisering**
- **Dokumentation** (hvilken indsats er igangsat og hvordan)

Tidlige indsatser ved UVI

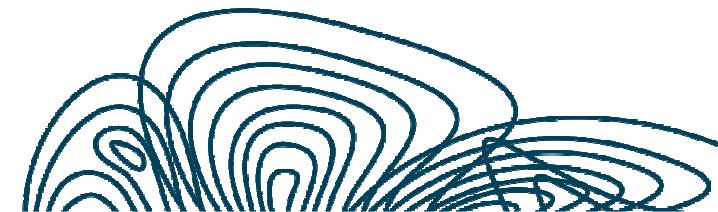
Tidlige indsatser kræver mere end en urin-stix og aflevering af en urinprøve hos den praktiserende læge !

Forbehold ved urin-stix:

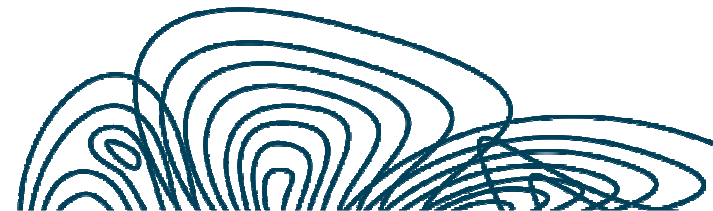
- Manuel urin-stix er ikke præcis grundet en individuel aflæsning (person bestemt)
- Evnen til at identificere UVI er lav (under 50 %)
- Der skal være udslag for blod, nitrit og leukocytter for at være sikker på en UVI

Ved anvendelse af kateter vil en urin-stix stort set altid være positiv. En UVI behandles kun ved påvirket almentilstand. Husk skift af kateter før fratagning af urinprøve

Tidlige indsatser

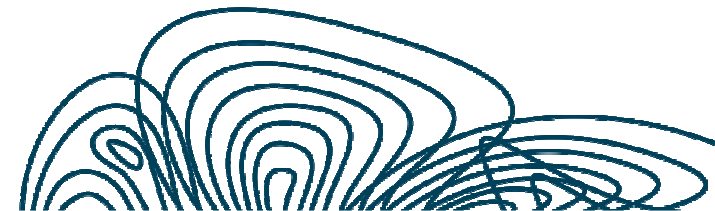
- Øget fokus på væskeindtag – før evt. væskeskema i 3 døgn
- Faste toiletbesøg ved inkontinens (ufrivillig vandladning)
- Måling af temperatur
- Urin-stix
- Observer for forstoppelse
- Triage
- Ved mistanke kontakt relevant personale (SSA / SPL)

Fakta

Urinvejsinfektioner er en meget udbredt lidelse. Derfor cirkulerer der også mange råd og forklaringer, som ikke nødvendigvis er rigtige

- Tranebær kan ikke kurere en UVI. Tranebærsaft kan måske forebygge urinvejsinfektion hos nogle mennesker, men langt fra alle. Det kan bidrage med mere væske, syre og flere kalorier
- Bomuldsunderbukser eller uldundertøj forebygger ikke UVI
- Kulde forårsager ikke UVI
- Diabetikere er mere udsatte for UVI, hvis de er dårlig reguleret, da sukker i urinen øger risikoen for UVI

ISBAR – kommunikation

Anvend ISBAR til sikker mundtlig eller skriftlig kommunikation:

- **I – Identifikation:** oplys dit navn og funktion, samt borgers navn
- **S – Situation:** beskriv situationen herunder symptomer og observationer.
Se relevant helbredstilstand og observationer.
- **B – Baggrund:** beskriv borgers situation og tiltag indtil nu.
Fx: Er borger kendt med hyppige urinvejsinfektioner? Har borger kateter? Hvordan er væskeindtaget? Andre relevante forhold?
Se relevant helbredstilstand, herunder faglig vurdering/plan, og observationer.
- **A – Analyse:** beskriv hvad du ønske hjælp til eller afklaring på
- **R – Råd:** afklare hvilke råd og faglig plan, der skal forsøges

Husk tydelig journalføring efter endt kommunikation!

Forberedelse til ISBAR - BAGGRUND

- Se evt. andre relevante helbredstilstande

- Gentagende UVI
- KAD / RIK bruger
- Kontinensforhold
- Hygiejniske forhold
- Væskeindtag
- Hormonelle forhold
- Er der komplicerende dementielle forhold
- Hvad er aftalen vedr. sundhedsfaglige beslutninger, habilitet, pårørende tlf. nr.?

Behandling ved Lægeklinikken

- Udredning (Gentagende UVI kan være tegn på andre sygdomme)
- Urindyrkning – Husk vedlæg Urinprøveskema til almen praksis
- Opstart med antibiotika ved påvirket almentilstand
- Medicinsk behandling mod hormonale forandringer
- Regulering af afføringsmidler
- Symptombehandle smerter med Paracetamol

